

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА
ПОЛІТЕХНІКА»**

КРИМІНОЛОГІЯ

Методичні вказівки до семінарських занять для здобувачів вищої
освіти денної форми навчання
спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність»

Обговорено і
рекомендовано на
засіданні кафедри
кримінального права та
правосуддя
Протокол № 10
від 4 січня 2022 р.

Кримінологія. Методичні вказівки до семінарських занять для здобувачів вищої освіти денної форми навчання спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» / Укл. : Коломієць Н.В., Толкач А.М. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2022. 40 с.

Укладачі: Коломієць Н.В., завідувачка кафедри кримінального права та правосуддя, доктор юридичних наук, професор кафедри

Толкач А.М., старший викладач кафедри кримінального права та правосуддя

Відповідальна за випуск: Коломієць Н.В., завідувачка кафедри кримінального права та правосуддя, доктор юридичних наук, професор кафедри

Рецензент: Козинець О.Г., завідувачка кафедри правоохоронної діяльності та загальноправових дисциплін, кандидат історичних наук, доцент Національного університету «Чернігівська політехніка»

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КРИМІНОЛОГІЯ»	5
2 Структура навчальної дисципліни	6
1.2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
1.3. МЕТОДИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО АТЕСТАЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КРИМІНОЛОГІЯ»	11
1.4. ЛІТЕРАТУРА ОСНОВНА ДО ВСЬОГО КУРСУ	14
1.5. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ НА ЕКЗАМЕН	17
2. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	20

ВСТУП

Навчальна дисципліна „Кримінологія” вивчається здобувачами вищої освіти на другому курсі, після отримання фундаментальних знань з основних галузей права.

Отримання кримінологією наукових знань про злочинність, особу злочинця, кримінальну детермінацію дає можливість забезпечити розробку та впровадження у практику боротьби зі злочинністю оптимальних заходів запобігання їй в Україні. За висловленням Вольтера, запобігання злочинності є справжньою юриспруденцією у цивільному суспільстві. Отже, кримінологія має свій предмет, систему та методика досліджень. Разом з тим, вона тісно пов'язана з філософськими, правовими, суспільними та правознавчими науками. Навчальна дисципліна „Кримінологія ” складається з Загальної й Особливої частин, в яких розглядаються теоретичні та прикладні питання науки. Загальна частина містить понятійний апарат кримінології (поняття злочинності, її природа, кількісно-якісні показники, особа злочинця, причини й умови злочинності і окремої злочинної поведінки, методики кримінологічних досліджень, теорія запобігання злочинності). Особлива частина кримінології присвячена кримінологічній характеристиці, особі злочинця, причинам, умовам та запобіганню окремим видам злочинних проявів, які поділяються за їх мотивацією, контингентом злочинців, локалізацією тощо). Згідно із навчальним планом, крім лекційного курсу з „Кримінології”, передбачено семінарські заняття, що проводяться з метою контролю підготовки та оцінки рівня знань здобувачів, а також самостійна робота здобувачів.

Методичні вказівки підготовлені для здобувачів вищої освіти навчально – наукового інституту права і соціальних технологій Національного університету «Чернігівська політехніка» освітня програма «Правоохоронна діяльність» спеціальність 262 «Право», відповідають програмі навчальної дисципліни „Кримінологія” та можуть використовуватись як для проведення семінарських занять, так і для самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

Метою даного навчально-методичного видання є сприяння формуванню у здобувачів вищої освіти ННІ права і соціальних технологій Національного університету «Чернігівська політехніка» навичок самостійної навчальної, науково-дослідної й практичної роботи, а також допомога здобувачам вищої освіти в опрацюванні питань, які виносяться на семінарські заняття та самостійне вивчення дисципліни.

1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КРИМІНОЛОГІЯ»

„Кримінологія” – це обов'язкова навчальна дисципліна, яка вивчається майбутніми фахівцями в галузі права та досліджує закономірності і механізми виникнення, розвитку та функціонування злочинності, як соціального явища, причини і умови злочинності та окремих видів злочинів, особу злочинця та потерпілого, напрями, методи і заходи запобігання злочинним проявам.

Метою даного курсу є формування у майбутніх юристів системи знань щодо дослідження і оцінки злочинності, її змін, регіональних і соціально-групових відмінностей; вивчення методології та методики кримінологічних досліджень, процесів детермінації і причинності відповідної злочинності; розробки рекомендацій з питань її запобігання.

Завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомлення з теоретичними засадами, основними категоріями та етапами розвитку кримінології;
- вивчення сутності та природи злочинності, характерних особливостей і тенденцій її розвитку в сучасних умовах, причин злочинності, її окремих видів та конкретних злочинів.
- практичне засвоєння навичок організації конкретних кримінологічних досліджень та розробки заходів попередження окремих видів кримінальних правопорушень.

2 Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин для денної/заочної форми навчання									
		Всього	У тому числі								С.р.
			Лек.	Пр.	Лаб.						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичні засади кримінології											
1	Поняття, предмет, завдання та система кримінології. Організація та методика кримінологічних досліджень.	15		2		2		0		11	
2	Феномен злочинності.	15		2		2		0		11	
3	Кримінологічне вчення про особу злочинця.	15		2		2		0		11	
4	Попередження злочинності (профілактика).	13		2		0		0		11	
Разом за змістовим модулем 1		58		8		6		0		44	
Змістовний модуль II											
Кримінологічна характеристика та попередження окремих видів злочинності											
5	Кримінологічна характеристика жертви кримінального правопорушення. Роль віктимної поведінки у механізмі злочинної поведінки.	15		2		2		0		11	
6	Кримінологічна характеристика попередження насильницьких кримінальних правопорушень.	16		2		2		0		12	
Разом за змістовим модулем 2		31		4		4		0		23	
Змістовний модуль III											
Кримінологічна характеристика корисливої та організованої злочинності.											
7	Кримінологічна характеристика та попередження корисливої злочинності	15		2		2		0		11	
8	Кримінологічна характеристика та попередження організованої злочинності	16		2		2		0		12	
Разом за змістовим модулем 3		31		4		4		0		23	
Усього годин за дисципліну		120		16		14		0		90	

1.2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль І.

Загальнотеоретичні засади кримінології

Тема 1. Поняття, предмет, завдання та система кримінології. Організація та методика кримінологічних досліджень.

Загальна характеристика кримінології: поняття, предмет, завдання та функції. Кримінологія як загальнотеоретична наука та навчальна дисципліна. Соціологічний і правовий аспекти кримінології.

Місце кримінології у системі юридичних та інших наук. Взаємодія з кримінальним правом, кримінальним процесом, криміналістикою, кримінально-виконавчим правом. Використання в кримінології даних кримінально-правової та інших галузей статистики. Зв'язок кримінології з іншими юридичними науками: цивільним, сімейним, адміністративним, трудовим правом. Зв'язок кримінології із суспільними та природничими науками: філософією, економікою, соціологією, демографією, психологією, генетикою, судовою статистикою та іншими науками. Система кримінології. Поняття та загальна характеристика Загальної та Особливої частин кримінології.

Поняття методології кримінології та методики кримінологічного дослідження. Загальна характеристика методів кримінології. Філософський діалектичний метод – основа методології кримінологічної науки. Загальнонаукові методи кримінологічного дослідження: аналіз, синтез, логічний, порівняльний, історичний, системно-структурний та інші методи. Міжгалузеві методи кримінологічного дослідження. Характеристика соціологічних, психологічних та статистичних методів.

Історія розвитку та сучасний стан кримінології. Становлення та розвиток кримінології як науки у ХІХ ст. Розвиток кримінології в Україні на початку ХХ століття. Причини та наслідки припинення кримінологічних досліджень в середині 30-х років та їх відновлення в кінці 50-х років ХХ століття.

Характеристика кримінологічної науки в Україні в період з 1960 року по 1990 рік. Головні здобутки вітчизняної кримінологічної науки за вказаний період. Сучасний стан кримінологічної науки в Україні, проблеми та перспективи її розвитку.

Тема 2. Феномен злочинності.

Поняття злочинності. Розвиток наукових позицій щодо розуміння сутності та природи злочинності. Співвідношення понять “кримінальне правопорушення” і “злочинність”.

Соціальний та правовий характер злочинності, як її основні ознаки. Відносна масовість, історична мінливість та стійкість злочинності. Основні форми злочинності. Тенденції розвитку злочинності в Україні в сучасний період.

Характеристика показників злочинності. Якісно-кількісні показники: рівень, структура, динаміка злочинності. Коефіцієнти злочинності. Питома вага окремих видів злочинності у структурі злочинності. Підстави структурування злочинності. Зміст та джерела статистичної інформації. Науково-практична мета аналізу рівня, структури та динаміки злочинності для кримінологічних досліджень.

Географія злочинності. Особливості якісних та кількісних показників за регіональною ознакою. Фактори, що обумовлюють особливості стану та розвитку злочинності в різних регіонах країни.

Тема 3. Кримінологічне вчення про особу злочинця.

Поняття особи злочинця. Співвідношення понять «людина», «особа». Завдання, значення та межі вивчення особи злочинця. Індивідуальний, груповий та загально соціальний рівні кримінологічного вивчення особи злочинця.

Соціологічний та біологічний (антропологічний) напрямки вивчення особистості злочинця. Характеристика окремих наукових концепцій. Структура особи злочинця. Кримінологічна характеристика особи злочинця за окремими ознаками. Соціально-демографічна характеристика особи злочинця. Характеристика особи злочинця за соціально-рольовими ознаками. Морально-психологічні ознаки особи злочинця. Характеристика особи злочинця за кримінально-правовими ознаками.

Типологія особи злочинця і класифікація злочинців.

Тема 4. Попередження злочинності (профілактика).

Поняття, мета та принципи попередження (профілактики) злочинності.

Поняття попередження (профілактики) злочинності. Співвідношення понять „попередження кримінальних правопорушень”, „протидія злочинності”, „запобігання злочинності”, „профілактика кримінальних правопорушень”, „припинення кримінальних правопорушень”, „боротьба зі злочинністю”. Мета, завдання та рівні попередження злочинності. Принципи здійснення превентивної діяльності. Організаційні та правові засади попередження злочинності.

Система суб'єктів та система заходів протидії злочинності.

Загальна характеристика системи суб'єктів протидії злочинності. Види суб'єктів протидії злочинності: загальні та спеціальні суб'єкти. Характеристика превентивної діяльності окремих суб'єктів протидії злочинності. Правоохоронні органи в системі суб'єктів протидії злочинності. Класифікація суб'єктів за характером провідної функції, виконуваної ними у сфері протидії злочинності.

Класифікація заходів протидії злочинності: загально-соціальні та спеціально-кримінологічні заходи. Рання та безпосередня профілактика кримінальних правопорушень.

Змістовний модуль II

Кримінологічна характеристика та попередження окремих видів злочинності

Тема 5: Кримінологічна характеристика жертви кримінального правопорушення. Роль віктимної поведінки у механізмі злочинної поведінки.

Поняття жертви кримінального правопорушення та потерпілого. Загальна кримінологічна характеристика жертви кримінального правопорушення.

Віктимність. Індивідуальна віктимність. Рівні віктимності. Віктимізація. Віктимна ситуація.

Тема 6. Кримінологічна характеристика попередження насильницьких кримінальних правопорушень.

Кримінологічна характеристика насильницької злочинності. Поняття та структура насильницької злочинності. Суспільна небезпека насильницької злочинності.

Рівень, структура та динаміка насильницьких кримінальних правопорушень і хуліганства. Кримінологічна характеристика умисних вбивств, тілесних ушкоджень, хуліганства і зґвалтувань. Побутові насильницькі злочини.

Кримінологічна характеристика осіб, що вчинюють насильницькі кримінальні правопорушення. Класифікація та основні типи насильницьких злочинців. Причини насильницької злочинності і хуліганства.

Мотивація насильницьких злочинів. Міжособистісні конфлікти як причина насильницької злочинності. Види конфліктів. Криміногенна роль пияцтва та наркоманії.

Протидія насильницьким кримінальним правопорушенням і хуліганству. Суб'єкти та система заходів протидії насильницькій злочинності та хуліганства. Профілактика побутових конфліктів.

Змістовний модуль III

Кримінологічна характеристика корисливої та організованої злочинності.

Тема 7. Кримінологічна характеристика та попередження корисливої злочинності.

Кримінологічна характеристика корисливої злочинності

Поняття та суспільна небезпечність корисливої злочинності. Структура насильницької злочинності. Стан та тенденції розвитку корисливої злочинності в Україні. Латентність корисливої злочинності.

Причини та умови корисливої злочинності. Кримінологічна характеристика особи корисливого злочинця. Протидія корисливій злочинності. Загально-соціальне та спеціально-кримінологічне

попередження корисливої злочинності. Система заходів та система суб'єктів протидії корисливій злочинності.

Тема 8. Кримінологічна характеристика попередження організованої злочинності.

Кримінологічна характеристика організованої злочинності. Поняття та основні ознаки організованої злочинності. Кримінологічна характеристика організованих злочинних угруповань.

Суспільна небезпека організованої злочинності. Стан та тенденції розвитку організованої злочинності в Україні. Латентність організованої злочинності.

Особливості детермінації організованої злочинності. Зв'язок організованої злочинності з корупцією та тіньовою економікою.

Кримінологічна характеристика особи керівника та учасника організованого злочинного угруповання. Кримінальний професіоналізм як характерна риса учасника організованого злочинного угруповання.

1.3. МЕТОДИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО АТЕСТАЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КРИМІНОЛОГІЯ»

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка»», затвердженого вченою радою НУ «Чернігівська політехніка» (протокол № 6 від 31.08.2020 р.) та введеного в дію наказом ректора від 31.08.2020 р. №26

З дисципліни ЗВО може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру і до 40% підсумкової оцінки – на екзамені.

Виконання всіх видів робіт, зазначених у робочій навчальній програмі з дисципліни, є обов'язковим. Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із ЗВО під час лекцій та консультацій.

Результати поточного контролю за відповідний модуль оприлюднюються викладачем на наступному аудиторному занятті. Бали, які набрані ЗВО під час модульних контролів, складають оцінку поточного контролю.

Семестровий контроль у вигляді екзамену проводиться під час сесії з трьома запитаннями. Оцінка за результатами вивчення дисципліни формується шляхом додавання підсумкових результатів поточного контролю до екзаменаційної оцінки.

У випадку повторного складання екзамену всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний екзамен складається з трьома питаннями: двома теоретичними (по 30 балів максимум за кожне) та одним (40 балів максимум). Екзаменаційні білети знаходяться у пакеті документів на дисципліну.

Повторне складання екзамену з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється.

За результатами семестру в екзаменаційну відомість виставляється оцінка відповідно до шкали оцінювання, що наведена в наступному розділі.

Пояснення видів робіт та вимоги до їх оцінювання:

Робота на семінарському занятті

Усне опитування - включає в себе опитування за будь-яким питанням, винесеним на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших здобувачів, запитання здобувачів до інших здобувачів, відповідей інших здобувачів, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), відповіді на контрольні питання з теми семінарського заняття.

Максимальна кількість балів може бути виставлена здобувачам, підготовленим до відповідей на усі питання теми.

Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями, як: правильність відповідей на питання, повнота і конкретність відповіді, ступінь

використання наукових і нормативних джерел, уміння пов'язати теорію з практикою, логіка і аргументованість викладу думок, культура мови.

Письмове опитування на семінарі проводиться на початку кожного заняття (5-10) хвилин. Викликаються 4-6 здобувачів, які повинні дати відповіді на запитання, запропоновані викладачем на його розсуд. Це можуть бути питання як теми даного семінарського заняття, так і з попередніх тем.

Метою проведення письмового опитування є перевірка здобувачів до семінарського заняття та вміння змістовно та коротко викласти окремі питання теми.

Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями: повнота, правильність та стислість відповіді, логіка і аргументованість викладу думок.

Вирішення тестових завдань проводиться на початку кожного семінарського заняття (5-10) хвилин. Викладачем також викликаються 4-6 здобувачів, які повинні дати відповіді на тестові запитання запропоновані викладачем.

Обговорення індивідуальних робіт здобувачів вищої освіти (есе, реферування наукової літератури чи пошуку додаткової літератури) проводиться в ході семінарського заняття.

Письмова робота за результатами модульного контролю

Відповідно до програми навчальної дисципліни викладач проводить дві письмових роботи за результати вивчення кожного змістового модуля. Кожна письмова робота може включати теоретичні питання, тестові та практичне завдання. Питання письмової роботи охоплюють всі теми відповідного змістового модуля. Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати за результатами однієї письмової роботи становить 10 балів.

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти

Есе (реферат). Викладачем визначаються проблемні теми для есе, пропонується дослідити їх та викласти власне бачення на проблему.

Відповідно есе варто писати від руки, а не друкувати на комп'ютері, щоб запобігти запозиченням з системи Internet.

Критерієм оцінки есе є такі його параметри: виразно сформульована проблема; обґрунтування її актуальності; короткий огляд літературних джерел та поглядів різних (кількох) авторів на суть проблеми; логічна послідовність та аргументованість викладу змісту есе; наявність власної (авторської) позиції; пов'язаність змісту есе із сучасними українськими реаліями (практичними чи теоретичними); наявність висновку і посилань на джерела.

Обсяг реферату не повинен перевищувати 5-7 сторінок. Після перевірки викладачем робота підлягає захисту перед аудиторією протягом 5 хвилин. Здобувач вищої освіти повинен відповідати на запитання інших здобувачів та викладача. Ці відповіді зараховуються при визначенні кількості балів.

Пошук наукової літератури за певною темою

Викладачем пропонуються теми за курсом або його частиною, на які студенти мають в бібліотеці та в мережі Internet підібрати відповідну літературу. Така робота може виконуватись як усіма здобувачами, так і окремими здобувачами як індивідуальна робота.

Підсумкова контрольна робота проводиться одна в семестр за результатами вивчення всіх змістових модулів.

Вона включає у себе теоретичні питання та тестові завдання. В завдання контрольної роботи можуть включатися питання з тем, вивчення яких не виносились на семінарські заняття, а також питання, які передбачені планом для самостійного вивчення.

Про проведення підсумкової роботи здобувачі вищої освіти попереджаються не менш як за тиждень. З переліком тем, питання з яких буде винесено на контрольну роботу, студенти теж ознайомлюються завчасно.

Після перевірки контрольної роботи та оголошення її результатів студентам надається можливість ознайомитись з власними роботами та завданнями для них, і при необхідності оспорити результати контрольної роботи.

1.4. ЛІТЕРАТУРА ОСНОВНА ДО ВСЬОГО КУРСУ

Основна:

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. Дата оновлення: 01.09.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кримінальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2001. №25-26. Ст. 131. Дата оновлення: 01.09.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
3. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закон України від 30.06.1993. № 3341-XII. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 35. Ст. 358. Дата оновлення: 01.09.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text>
4. Голина В. В. Запобігання злочинності (теорія і практика) : навч. посіб. Х. : Нац. юрид. акад. України, 2011. 120 с.
5. Головкін Б. М. Корислива насильницька злочинність в Україні: феномен, детермінація, запобігання : монографія. Х.: Право, 2011. 432 с.
6. Головкін Б.М., Голина В.В., Лисолед О.В. Кримінологія. Видавництво «Право». 2020. 384 с.
7. Кримінологія: підручник / А.М. Бабенко, О.Ю. Бусол, О.М. Костенко та ін. ; за заг. ред. Ю.В. Нікітіна, С.Ф. Денисова, Є.Л. Стрельцова. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків :Право, 2018. 416 с.
8. Кримінологія. Конспект лекцій. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 183 с.
9. Кримінологія. Академічний курс / Кол. авторів ; за заг. ред. О. М. Литвинова. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 588 с.
10. Кримінологія. навчально-методичний посібник / В.М. Дрьомін, Ж.В. Мандриченко, Т.В. Мельничук, Ю.О. Стрелковська, А.І. Марчук, А.М. Ізовіта, С.А. Ілько, Н.О. Федчун, В.Я. Цитряк. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2015. 144 с.
11. Кримінологія: підручник / заг. ред. І.Г. Богатирьова, В.В. Топчія. Київ: ВД Дакор, 2018. 352 с.
12. Ковальський В. С., Семаков Г.С., Костенко О.М. Кримінологія: підручник. Видавництво Юрінком Інтер. 2018. 344 с.
13. Katherine S. Williams. Criminology. Oxford University Press, 2012. 660 p.
14. Chris Hale, Keith Hayward, AzriniWahidin, Emma Wincup. Criminology. OUP Oxford, 2013. 560 p.
15. Herbert D. U. Corporations of corruption. A systematic, Study of Organized Crime / Herbert D. U., TrittH. – Springfield, Illinois, U. S. A., CharlesC. Thomas Publisher, 1984. – 256 p.
16. Янович Р.М. Кримінологія: Конспект лекцій Р.М.Янович, І.О.Єсип та ін. Львівський держ. ун-твн. справ. Львів, 2006. 143 с.

Допоміжна

1. Батиргареєва В. С. Рецидивна злочинність в Україні : соціально-правові та кримінологічні проблеми : монографія. Х. : Право, 2009. 576 с.
2. Голіна В. В. Державне програмування і регіональне планування заходів запобігання злочинності в Україні. Х. : Право, 2012. 304 с.
3. Головкін Б. М. Віктимізація населення в Україні : стан, детермінація, запобігання // Теорія і практика правознавства. Вип. 2 (6). 2014 [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2014_2_33
4. Головкін Б. М. Кримінологічні проблеми умисних вбивств і тяжких тілесних ушкоджень, що вчиняються у сімейно-побутовій сфері : монографія. Х. : Нове слово, 2004. 252 с.
5. Головкін Б. М. Корислива насильницька злочинність в Україні: феномен, детермінація, запобігання : монографія. Х.: Право, 2011. 432 с.
6. Даньшин И. Н. Общетеоретические проблемы криминологии : монографія. Харьков : Прапор, 2005. 224 с.
7. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології : теорія і практика : у 3 кн. К. : Ін юре, 2007.
8. Лукашевич С. Ю. Попередження злочинності засуджених в місцях позбавлення волі : монографія. Х.: СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2006. 104 с.
9. Оболенцев В. Ф. Латентна злочинність: проблеми теорії та практики попередження. Х. : СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2005. 128 с.
10. Потерпілий від злочину (міждисциплінарне правове дослідження) / за заг. ред. Ю. В. Бауліна, В. І. Борисова. Х. : Кроссрод, 2008. 364 с.
11. Шостко О. Ю. Теорії причин злочинності неповнолітніх у сучасній американській кримінології: наук.-практ. посіб. К.: Ред. Журн. «Право України». Х. : Право, 2013. 48 с.

Інформаційні ресурси

1. Система дистанційного навчання. Національний університет «Чернігівська політехніка» Курс: Кримінологія (ОК 20). URL: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=3298>
2. Офіційний сайт Верховної Ради України URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Стан і структура злочинності в Україні. Сайт МВС. Інтернет-ресурс. URL: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/?jsessionid=C402931B617954E11190B4F83A228942>
5. Амністія і помилування . Сайт Державної пенітенціарної служби України. Інтернет-ресурс. URL: <http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/index>.
6. Єдиний державний реєстр судових рішень URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua>
7. Кабінет Міністрів України URL: <http://www.kmu.gov.ua>
8. Міністерство внутрішніх справ України URL: <http://www.mvs.gov.ua>

9. Міністерство юстиції України URL: <http://www.minjust.gov.ua>
10. Національна академія внутрішніх справ. URL:
<http://www.naiu.kiev.ua>
11. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL:
<http://www.nbuv.gov.ua/>

1.5. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ НА ЕКЗАМЕН

1. Історія становлення кримінології.
2. Віктимологія та її наукові основи.
3. Характеристика осіб, що вчинили необережні кримінальних правопорушень.
4. Сучасний стан кримінології в Україні.
5. Особа жертв кримінальних правопорушень та їх класифікація.
6. Причини та умови, що обумовлюють необережну злочинність.
7. Поняття і предмет кримінології.
8. Конкретна життєва ситуація, її значення у віктимології.
9. Основні напрями запобігання необережним кримінальним правопорушенням.
10. Система, завдання та функції кримінології.
11. Віктимологічна профілактика, її система, форми та методи.
12. Кримінологічна характеристика жіночої злочинності.
13. Поняття кримінологічного дослідження: мета, завдання.
14. Проблема суїциду на сучасному етапі.
15. Об'єкти, суб'єкти та види кримінологічних досліджень.
16. Суїцидальна поведінка, її види.
17. Класифікація методів збору кримінологічної інформації.
18. Механізм суїцидальної поведінки.
19. Кримінологічна характеристика злочинності неповнолітніх
20. Злочинність, як соціально-правове явище. Співвідношення злочину та злочинності.
21. Поняття попередження злочинності, цілі, завдання, функції та межі.
22. Кількісні та якісні показники злочинності.
23. Класифікація попереджувальних заходів.
24. Латентна злочинність, її особливості.
25. Суб'єкти попереджувальної діяльності, їх характеристика.
26. Поняття і кримінологічна характеристика організованої злочинності.
27. Сучасний стан злочинності в Україні.
28. Інформаційне забезпечення і координація попередження кримінальних правопорушень.
29. Детермінація організованої злочинності.
30. Поняття особи злочинця та межі її вивчення кримінологією.
31. Кримінологічне прогнозування, його види.
32. Протидія організованій злочинності.
33. Соціальне та біологічне в особі злочинця.
34. Методи, функції, принципи кримінологічного прогнозування.
35. Поняття і ознаки професійної злочинності.
36. Кримінологічні ознаки особи, яка скоїла кримінальне правопорушення.

37. Основи кримінологічного планування.
38. Кримінологічна характеристика особи необережного злочинця.
39. Типологія і класифікація злочинців.
40. Поняття, ознаки й види насильницьких кримінальних правопорушень.
41. Структура особи злочинця (об'єктивні та суб'єктивні характеристики)
42. Попередження професійної злочинності.
43. Корекція негативних якостей особистості.
44. Причини та умови насильницької злочинності.
45. Причини та умови злочинності в Україні.
46. Профілактика насильницьких кримінальних правопорушень.
47. Причини та умови конкретних кримінальних правопорушень.
48. Механізм конкретного кримінального правопорушення, його етапи.
49. Ситуація та її роль в механізмі конкретного кримінального правопорушення.
50. Методика виявлення причин та умов конкретного кримінального правопорушення.
51. Причини й умови корисливої злочинності.
52. Класифікація причин та умов злочинності.
53. Запобігання корисливим кримінальним правопорушенням.
54. Характеристика осіб, що вчиняють необережні кримінальні правопорушення.
55. Кримінологічна характеристика злочинності неповнолітніх в Україні.
56. Причини та умови злочинності неповнолітніх.
57. Кількісні та якісні показники злочинності неповнолітніх.
58. Тенденції розвитку злочинності неповнолітніх протягом останніх років.
59. Причини і умови злочинності неповнолітніх в Україні.
60. Основні напрямки попередження злочинності неповнолітніх.
61. Поняття та предмет профілактики злочинності
62. Мета та завдання профілактики злочинності
63. Функції профілактики злочинності
64. Принципи профілактики злочинності
65. Рівні і види профілактичної діяльності
66. Методи і форми профілактичної діяльності
67. Правове регулювання та організаційне забезпечення профілактичної діяльності органів внутрішніх справ
68. Злочинність як об'єкт профілактики
69. Причини та умови злочинності як об'єкт профілактики
70. Особа злочинця як об'єкт профілактики
71. Жертва кримінального правопорушення як об'єкт профілактики
72. Поняття та типологія суб'єктів профілактичної діяльності

73. Органи державної влади як суб'єкти профілактичної діяльності
74. Органи місцевого самоврядування як суб'єкти профілактичної діяльності
75. Правоохоронні органи як суб'єкти профілактичної діяльності
76. Профілактична функція суду та органів юстиції
77. Рівень, структура, насильницьких кримінальних правопорушень.
78. Структура і динаміка насильницьких кримінальних правопорушень.
79. Причини та умови насильницьких кримінальних правопорушень.
80. Заходи профілактики насильницьких кримінальних правопорушень.
81. Роль ОВС у профілактиці насильницьких кримінальних правопорушень.
82. Рівень, динаміка кримінальних правопорушень проти власності
83. Структура і динаміка кримінальних правопорушень проти власності
84. Причини та умови кримінальних правопорушень проти власності
85. Заходи профілактики проти власності
86. Роль ОВС у профілактиці кримінальних правопорушень проти власності

2. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичні засади кримінології

Тема 1. Поняття, предмет, завдання та система кримінології. Організація та методика кримінологічних досліджень.

2 години

Питання

1. Загальна характеристика кримінології: поняття, предмет, завдання та функції.
2. Місце кримінології у системі юридичних та інших наук. Взаємодія з суспільними та природничими науками.
3. Система кримінології. Поняття та загальна характеристика Загальної та Особливої частин кримінології.
4. Історія розвитку та сучасний стан кримінології.
5. Сучасний стан кримінологічної науки в Україні, проблеми та перспективи її розвитку.

Основні поняття

Кримінологія, предмет, завдання кримінології, функції кримінології, зв'язок кримінології з філософією, соціологією, економікою, психологією, педагогікою, статистикою, наукою управління; кримінологія та правові науки: взаємозв'язок кримінології з кримінальним, кримінально-процесуальним, кримінально-виконавчим, адміністративним правом; система кримінології.

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Злочинність як соціально-правовий феномен.
2. Економічна функція злочинності.
3. Використання в кримінології даних кримінально-правової та інших галузей статистики.
4. Характеристика кримінологічної науки в Україні в період з 1960 року по 1990 рік. Головні здобутки вітчизняної кримінологічної науки за вказаний період.

Практичне завдання

На підставі вивчення відповідних вітчизняних та зарубіжних джерел зробити порівняльний аналіз визначення предмету кримінологічної науки в Україні та в зарубіжних країнах.

Теми есе (рефератів)

1. Кримінологія як загальнотеоретична наука та навчальна дисципліна. Особливості використання знань з юридичної психології у професійній діяльності правознавця.
2. Становлення та розвиток кримінології як науки у XIX ст.

3. Причини та наслідки припинення кримінологічних досліджень в середині 30-х років та їх відновлення в кінці 50-х років ХХ століття.

Рекомендована література

1. Александров Ю.В., Гель А.П., Семаков Г.С. Кримінологія: Курс лекцій. К.: МАУП, 2002. 296 с.
2. Джужа О.М., Моїсєєв Є.М., Василевич В.В. Кримінологія — Альбом схем Загальна і Особлива частини: Навч. пос. К.: НАВСУ, 2000.
3. Джужа О.М., Моїсєєв Є.М., Василевич В.В. Стислий словник кримінологічних термінів: Навч. пос. К., 2000.
4. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика. У 3-х кн. Кн. 1. Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки.— К.: Ін Юре, 2007. 424 с.
5. Зелінский А.Ф. Кримінологія: Курс лекцій. Харків. 1996. 175 с.
6. Іванов Ю.Ф. Кримінологія: Навч. посіб. Ю.Ф.Іванов, О.М.Джужа. МВС України, НАВСУ. К.: Вид-во Паливода А.В., 2006. 261 с.
7. Коваленко О.И., Филонов В.П. Курс лекций по криминологии и профилактике преступности. Донецк, 1995.- 591 с.
8. Криминология: Для учебных заведений МВД Украины Под ред. В.Г.Лихолоба и В.П.Филонова, Киев-Донецк. 1997. 397 с.
9. Кримінологія і профілактика злочинів: Курс лекцій у 2-х частинах. Особлива частина Александров Ю.В., Гаврилишин А.П., Джужа О.М. та ін. – Київ. Українська академія внутрішніх справ, 2000. 171 с
10. Кримінологія: Загальна та Особлива частини І.М. Даньшин, В.В. Голіна, О.Г. Кальман, О.В. Лисодєд; За ред. І.М. Даньшина. Харків: Право, 2003. 352 с.
11. Кримінологія: Навч.-метод. посіб. С.І.Нежурбіда, А.В.Шевчук, Г.П.Жаровська та ін. Чернівці: Рута, 2004. 79 с.
12. Кримінологія: Навч. посіб. О.М.Джужа, В.В.Василевич, Ю.Ф.Іванов та ін. За заг. ред. О.М.Джужа. К.: Прецедент, 2004. – 207 с.
13. Курс криминології: Загальна частина: Підручник: У 2 кн. О. М. Джужа, П. П. Михайленко, О. Г. Кулик та ін.; За заг. ред. О.М. Джужа. – К.: Юрінком Інтер, 2001. 352 с.
14. Курс криминології: Особлива частина: Підручник: У 2 кн. О. М. Джужа, П. П. Михайленко, О. Г. Кулик та ін.; За заг. ред. О.М. Джужа. – К.: Юрінком Інтер, 2001. 480 с.
15. Кримінологія: Навч. посіб. Михайлов О.Є. К., 2012. 565 с.
16. Кальман А.Г., Христич И.А. Краткий словарь криминологическо-статистических терминов, Харків, 1998. 48 с.

Тема 2. Феномен злочинності.

2 години

Питання

1. Поняття злочинності та її визначення
2. Кількісно-якісне вимірювання злочинності
3. Латентність злочинності
4. Судимість як складова характеристика злочинності
5. Вплив фонових явищ на злочинність

Основні поняття

Злочинність, рівень злочинності, структура злочинності, динаміка злочинності, коефіцієнт злочинності, географія злочинності, ціна злочинності, латентність злочинності

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Дайте визначення поняття злочинності.
2. Охарактеризуйте кількісно-якісні показники злочинності (рівень злочинності, структура злочинності, динаміка злочинності).
3. Які існують чотири різновиди у структурі латентної злочинності залежно від механізму їх утворення?
4. Назвіть методи і прийоми виявлення латентної злочинності. У чому вони полягають?
5. Що таке рівень злочинності?
6. Як ви розумієте динаміку злочинності?
7. Що ви розумієте під географією злочинності?
8. Як впливає на запобігання рівень злочинності?
9. У чому полягає структура злочинності?
10. Як впливає на злочинність її класифікація?
11. Що таке латентна (прихована) злочинність?
12. Назвіть види латентної злочинності.
13. Ким уперше проведено дослідження латентної злочинності?
14. Яка роль методів виявлення латентної злочинності?
15. Визначте заходи запобігання латентної злочинності.
16. Чи впливає судимість на ставлення суспільства до людини, яка вчинила кримінальне правопорушення?
17. Які заходи запобігання алкоголізму ви знаєте?
18. Назвіть причини наркотизму в Україні.
19. Ваше ставлення до проституції. Які заходи слід застосувати для її запобігання?

Теми есе (рефератів)

1. Злочинність та її основні характеристики.
2. Географія злочинності.
3. Регіональні особливості злочинності в Україні.
4. Сучасні проблеми статистичного аналізу злочинності.

5. Коефіцієнти злочинності та їх практичне значення.
6. Україна на «кримінальній» карті світу.
7. Злочинність в Україні та економічно розвинутих державах: порівняльний аналіз.

Практичне завдання

1. На підставі аналізу підходів до визначення злочинності оцініть можливість та доцільність такого визначення в законі.
2. Використовуючи офіційні статистичні дані звітностей судових або правоохоронних органів, складіть графік динаміки злочинності в Україні за роки незалежності та опишіть тенденції.
3. Охарактеризуйте структуру злочинності в зарубіжних країнах (за власним вибором) та порівняйте її із сучасною структурою злочинності в Україні. Поясніть розбіжності.

Задачі

Задача 1

Населення П. області складає 2,5 млн. чол., із них осіб, які не досягають 14-річного віку, -V 700 тис. чол. Протягом року на території цієї області було зареєстровано 1850 злочинів, які скоїли 2010 злочинців.

У сусідній Х. області мешкає 3,1 млн. чол., із них молодше 14-річного віку - 800 тис. чол. За цей же час у Х. області 2300 злочинців скоїли 2180 злочинів.

Розрахуйте коефіцієнти злочинної інтенсивності і злочинної активності в цих областях у розрахунку на 10000 чол. населення. Дайте характеристику рівня злочинності у П. і Х. областях.

Задача 2

У кримінальній статистичній звітності району не знайшли відображення такі злочини:

1. Робітник С. украв і продав приватним особам будівельні матеріали на сум 1150 грн. Ці матеріали були оформлені шляхом ретельної підробки як використані на ряді збудованих об'єктів. Поточними перевірками крадіжку було виявлено.

2. У нетверезому стані гр. П. вчинив бійку у робітничому гуртожитку, побив молодого робітника Ш., заподіявши йому середньої тяжкості тілесні ушкодження. Ні потерпілий, ні його товариш, який був присутній при цьому, боячись розправи з боку гр. П., не повідомили нікому про те, що трапилось.

3. Група шулерів в аеропорту виграла у кількох громадян 1000 грн. Згодом, через три тижні, під час затримання і обшуку у винних було знайдено 2500 грн. На допиті потерпілі заявили, що вони вели себе необережно, азартно, часом даремно ризикували, тому не усвідомлювали, що

стали жертвами шахрайства. У зв'язку з цим вони своєчасно не повідомили про факт злочину.

4. У громадянина Д. був викрадений невідомими особами мотоцикл ІЖ-58. Розглянувши заяву потерпілого, слідчий виніс постанову про відмову у порушенні кримінальної справи на тій підставі, що мотоцикл довгий час експлуатувався, знаходиться у поганому технічному стані і тому для власника не має значної цінності.

До якого різновиду латентної злочинності належить кожен із цих злочинів?

Задача 3

У 2018 р. в Україні було виявлено і зареєстровано 242363 злочинців. Із них у віці 14-17 років - 31526; 25-29 років - 43218; 30 і старше - 105606; жінки - 33039; не працювали і не навчалися 86785; вищу і середню спеціальну освіту мали 43270 чол.

Побудуйте і охарактеризуйте соціально-демографічну структуру злочинців за цими даними.

Задача 4

Чи всі наведені обставини можна вважати (так, ні) основними рисами сучасної злочинності в Україні: а) тенденція до неухильного зростання злочинності; б) наявність організованої злочинності; в) дуже незначна питома вага у структурі злочинності тяжких злочинів; г) невеликий відсоток осіб, які вчинили злочини у стані алкогольного сп'яніння; д) зменшення числа і ступеня суспільної небезпеки злочинів, які вчиняються у групі та рецидивістами; е) істотний ріст жіночої злочинності; ж) зростання необережних злочинів; з) зниження побутових злочинів (суспільно небезпечних дій на ґрунті сімейно- побутових конфліктів); и) стабілізація крадіжок майна громадян; і) зростання економічної злочинності; к) низька латентність злочинів.

Рекомендована література

1. Антонян Ю.М. Преступник как предмет криминологического изучения // Вопросы борьбы с преступностью. М., 1981. Вып.34. С.38-46.

2. Антонян Ю.М., Бородин С.В. Преступность и психические аномалии. М.: Наука, 1987. 208 с.

3. Антонян Ю.М., Гульдан В.В. Криминальная патопсихология. М., 1991. 248 с.

4. Антонян Ю. М., Еникеев М. И., Эминов В. Е. Психология преступника и расследования преступлений. М.: Юристъ, 1996. 336 с.

5. Антонян Ю.М. Преступность среди женщин. М., 1992. 256 с.

6. Антонян Ю.М. Феномен зависимого преступника / Ю.М.Антонян, О.В.Леонова, Б.В.Шостакович. М.: Аспект Пресс, 2007. 189 с.

7. Гаращук М.В. Кримінологічна характеристика особистості злочинця. Держава і право. Випуск 35. 2007. С. 542-547.
8. Гришко А.Я. Личность террориста: криминологический портрет: Монография. Рязань, 2006. 153 с.
9. Денисов С.Ф. Формування особи злочинця молодіжного віку // Держава та регіони. Серія: Право. 2007. № 1. С.43-47.
10. Дубинин Н.П., Карпец И.И., Кудрявцев В.Н. Генетика, поведение, ответственность (О природе антиобщественных поступков и Право Українцях их предупреждения). М., 1989. С. 12-35; 179-288.
11. Дунаєва Т.Є. Кримінологічна характеристика особи злочинця, що вчинив службову недбалість // Питання боротьби зі злочинністю. – 2007. – Вип. 13. – С. 220-225.
12. Зелинский А.Г. Осознаваемое и неосознаваемое в преступном поведении. Харьков, 1986. 166 с.
13. Криминальная мотивация / Отв. ред В.Н.Кудрявцев. – М., 1986. – С. 44-250.
14. Козлюк Л.Г. Проблеми визначення поняття особистості злочинця у сучасній кримінологічній науці. Держава і право. 2007. Вип. 38. С. 604-610.
15. Колб О. Неналежне вивчення особи злочинця – одна з детермінант вчинення злочинів у місцях позбавлення волі. Юридична Україна. 2005. № 3. С.69-72.
16. Лазаренко В. Кримінологічна характеристика особи працівника кримінально-виконавчої установи, який вчиняє злочини у сфері службової діяльності. Підприємництво, господарство і право. 2008. № 1. С. 88-92.
17. Личность преступника / Под.ред.В.Н.Кудрявцева. М., 1975. 270 с.
18. Лень В. Психіка людини: питання норми і відхилень. Соціально-правовий та кримінологічний аспекти. Прокуратура Людина Держава. 2005. № 2. С. 83-87.
19. Механизм преступного поведения. М., 1981. С. 19-29.
20. Митрофанов І. Кримінологічні аспекти поняття особи наркозалежного злочинця. Юридична Україна. 2007. № 9. С. 86.
21. Познышев О.В. Криминальная психология: преступные типы; О психологическом исследовании личности как субъекта поведения вообще и об изучении личности преступника в частности. М.: ИНФРА-М, 2007. 300 с.
22. Свирин Ю. Биологический (генетический) фактор как одно из условий преступного поведения // РЮ. 1996. № 12.
23. Томчук І.О. Кримінологічна характеристика особи хабародавця. Часопис кийвського університету права. 2008. № 2. С. 236.
24. Турлова Ю.А. Кримінологічна характеристика особи злочинця – браконьєра. Судова апеляція. 2010. № 2(19). С. 130-135.
25. Туркот М. Кримінологічна характеристика особистості суб'єкта злочину, передбаченого ст. 423 Кримінального кодексу України. Вісник прокуратури. 2008. № 2. С. 57.

26. Федоренко Д. Кримінологічна характеристика особи злочинця у надвеликому промисловому місті. Вісник Академії правових наук України. 2000. № 4. С. 145-155.

27. Фіалка М. Кримінологічні риси особи, яка вчиняє злочинне діяння, пов'язане з підрубкою документа та його використанням. Підприємництво, господарство і право. 2006. № 10. С. 96.

Тема 3. Кримінологічне вчення про особу злочинця

2 години

Питання

1. Визначення поняття «особа злочинця».
2. Структура особи злочинця (соціально-демографічні, соціально-рольові, морально-психологічні, кримінально-психологічні, кримінально-правові риси).
3. Рівні кримінологічного вивчення особи злочинця.
4. Класифікація і типологія злочинців.

Основні поняття

Особа злочинця, структура особи злочинця, кримінологічна класифікація злочинців, типологія злочинців, кримінологічні межі вивчення злочинців, соціально-демографічні характеристики особи, психофізіологічні характеристики особи, соціальні ролі і статуси, кримінально-правові ознаки особи злочинця, моральні якості особи,

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Дискусія про суспільну небезпечність особистості злочинця.
2. Психологія осіб, які вчинили кримінальне правопорушення.
3. Типологія осіб, які вчиняють злочини, та її практичне значення.
4. Вплив характеристик особистості злочинця на індивідуалізацію покарання.
5. В чому відмінність особи злочинця від законослухняної особи і особи, яка вчинила не кримінальне правопорушення?
6. Які основні критерії класифікації злочинців ви знаєте? Обґрунтуйте необхідність класифікації злочинців за характером і ступенем їх суспільної небезпеки.
7. Яке значення має кримінологічна характеристика особи злочинця: для кримінального законодавства; в процесі виконання покарання і звільнення від нього; для профілактики злочинів:
 - криміногенного суб'єкта;
 - особи, яка вже відбула покарання.
8. У якому співвідношенні перебувають біологічні, психологічні і соціальні сторони, які в своїй сукупності створюють поняття особи злочинця? Наведіть визначення особи злочинця.

9. Що таке структура особи злочинця і на які елементи вона може бути розподілена?

10. Назвіть критерії (підстави), на яких побудована типологія особи злочинця.

11. На які чотири типи поділяються злочинці залежно від характеру антисуспільної спрямованості особи злочинців? Дайте розгорнуту характеристику кожному із них.

Практичне завдання

1. Аналізуючи наведені приклади, визначте, чи всі ознаки, що характеризують особу злочинця, знайшли в них відображення:

Приклад 1. Т. – мати трьох малолітніх дітей, працювала в ательє пошиття верхнього одягу для жінок. Після примірки замовниці, Т. побачила, як та вийшла з примірочної кабіни, залишивши сумку. Скориставшись її відсутністю, Т. викрала із сумки 3000 грн.

Т., 43 роки, освіта середньо-спеціальна, раніше не судима. За місцем роботи характеризується позитивно, користується в колективі повагою. Факт крадіжки грошей пояснила тяжким матеріальним становищем, тим, що виховує одна дітей і вимушена допомагати своїй старій матері.

Приклад 2. Раніше судимий за шахрайство К. працював комерційним директором приватної автотранспортної організації. Він систематично отримував хабарі від водіїв за найбільш вигідні рейси. За допомогою бухгалтера, постійно не доплачував водіям заробітну плату, обертаючи різницю на свою користь.

Прибувшому за скаргою одного із звільнених водіїв податківцю дав хабара.

Приклад 3. Студент коледжу Ф. вирішив розбагатіти шляхом вимагання. Вислідивши, коли шестилітній С.- онук сусідки вийшов один погуляти, він затагнув хлопчика в лісосмугу, прив'язав його там до дерева, а під двері сусідки підсунув листа з вимогою принести у вказаний час 1000 грн. за звільнення її онука. В момент передачі грошей Ф. був затриманий.

Ф. виховувався в неповній сім'ї: батько залишив сім'ю, коли йому було 2 роки. За характером Ф. був спокійний, безконфліктний. Друзів не мав, особливого інтересу до навчання не проявляв.

2. Охарактеризуйте структуру особи, яка вчинила злочин, за матеріалами кримінального провадження (кримінальної справи).

Теми есе (рефератів)

1. Співвідношення понять “людина”, “особистість”, “індивід”. Філософське поняття особистості.

2. Співвідношення соціального і біологічного у структурі особи злочинця.

3. Акцентуована особистість та особистість злочинця.

4. Соціально-рольові характеристики особи, яка вчинила кримінальне правопорушення.

5. Кримінально-правові характеристики особи, яка вчинила кримінальне правопорушення.
6. Особистість злочинця та суміжні поняття.
7. Криминогенна особистість.
8. Антропологічні особливості особистості злочинця.
9. Фізіологічні особливості особистості злочинця.
10. Психіатричні особливості особистості злочинця.
11. Генетичні особливості особистості злочинця.
12. Класифікація злочинців за ступенем суспільної небезпеки.

Задачі

Задача 1

Громадянин Ф. вів неординарний спосіб життя: маючи високу кваліфікацію механіка, довго не затримувався на одному місці роботи - його звільняли за численні прогули; систематично пиячив, внаслідок чого був визнаний хронічним алкоголіком, вів себе непристойно у громадських місцях. Дружина і неповнолітній син залишили його, оскільки він систематично конфліктував, ображав їх, продавав спільне майно з метою придбання спиртного. Громадянин Ф. підозрювався також у розкраданні продуктів з магазину, але за недоведеністю справу було припинено.

У 2003 р. гр. Ф. у дворі свого будинку скоїв у нетверезому стані правопорушення, викрикував нецензурні слова, чіплявся до мешканців будинку, ображав їх. У зв'язку з цим його було затримано поліцією. За ознаками ст. 173 Кодексу про адміністративні правопорушення України гр. Ф. притягнуто до відповідальності за дрібне хуліганство.

Чи можна вважати гр. Ф. злочинцем? Дайте визначення особи злочинця.

Задача 2

Які з нижченаведених ознак і властивостей особи злочинця належать до соціально-демографічних, морально-психологічних і кримінально-правових ознак: 1) вид злочину; 2) наявність колишньої судимості; 3) стать; 4) корисливо-насильницька спрямованість поведінки; 5) вік; 6) потреби; 7) умисна вина; 8) особливості інтелектуальної, вольової, емоційної сфер; 9) жорстокість; 10) повторність злочину; 11) освіта; 12) співучасть в організованій злочинній групі; 13) зайнятість; 14) індивідуальні умови життя винного; 15) інтереси; 16) сімейний стан; 17) ставлення до праці; 18) правовий нігілізм; 19) схильність до істерії; 20) розкрадання; 21) підбурювання; 22) брехливість; 23) спеціальний рецидив.

Задача 3

Ознайомтеся з наведеними фабулами кримінальних справ. Використовуючи криминологічну типологію, обґрунтуйте тип особи злочинця.

1. Громадянин П. з 11 років почав тікати з дому, займався крадіжками продуктів і речей, у зв'язку з цим знаходився на профілактичному обліку в міліції. У 14 років його було притягнуто до

кримінальної відповідальності за крадіжку з квартири. Після звільнення з колонії у перший же місяць разом з гр. Н., з яким познайомився під час відбування покарання, гр. П. вчинив крадіжку і пограбування. Відбувши 5 років позбавлення волі, він влаштувався працювати на завод. В один із робочих днів він побив бригадира за те, що той обізвав його злочинцем, за що гр. П. було засуджено до 8 років позбавлення волі. У колонії він порушував режим, ухилявся від праці, брав участь у бійках з іншими засудженими, що стали на шлях виправлення.

2. Повертаючись додому з нічної зміни, гр. К. помітив на узбіччі дороги п'яного В., який спав. Громадянин К. витяг у нього з кишені гроші (150 грн.) і намагався зняти годинник, але був затриманий працівниками міліції. Громадянин К. раніше не судимий, за місцем роботи та мешкання характеризувався позитивно.

3. Громадянин Д. убив свою жінку, труп розчленив, склав у валізу і вийшов з дому, але на вулиці його затримали працівники міліції. Слідством було встановлено, що гр. Д. неодноразово судимий за хуліганство, насильницький грабіж і розбій. Свого часу суд визнав його особливо небезпечним рецидивістом.

Задача 4

Суд визнав винним і притягнув до кримінальної відповідальності гр. О. за умисне вбивство. Обставини справи такі: сусід засудженого зробив йому зауваження, щоб той припинив стукати у квартирі (було вже опівночі). Через те між ними виникла сварка. Після цього гр. О. зайшов у свою квартиру, взяв мисливську рушницю і пострілом впритул убив сусіда.

Громадянин О. до цієї події двічі притягувався до кримінальної відповідальності за насильницькі злочини проти особи (умисне тяжке тілесне ушкодження і злісне хуліганство). Громадянин О. був жорстокого норову і відзначався підвищеною агресією до оточуючих, у конфліктних ситуаціях схилявся до використання насильства.

Яка домінуюча криминогенна мотивація характерна поведінці гр. О.? До якого типу злочинців його можна віднести?

Рекомендована література

1. Антонян Ю.М. Преступник как предмет криминологического изучения // Вопросы борьбы с преступностью.- М., 1981. – Вып.34. –С.38-46.
2. Антонян Ю.М., Бородин С.В. Преступность и психические аномалии. М.: Наука, 1987. 208 с.
3. Антонян Ю.М., Гульдан В.В. Криминальная патопсихология. – М., 1991. – 248 с.
4. Антонян Ю. М., Еникеев М. И., Эминов В. Е. Психология преступника и расследования преступлений. М.: Юристъ, 1996. 336 с.
5. Антонян Ю.М. Преступность среди женщин. М., 1992. 256 с.
6. Антонян Ю.М. Феномен зависимого преступника / Ю.М.Антонян, О.В.Леонова, Б.В.Шостакович. М.: Аспект Пресс, 2007. 189 с.

7. Гаращук М.В. Кримінологічна характеристика особистості злочинця // Держава і право. ВиПраво Україниск 35. 2007. С. 542-547.
8. Гришко А.Я. Личность террориста: криминологический портрет: Монография. Рязань, 2006. 153 с.
9. Денисов С.Ф. Формування особи злочинця молодіжного віку // Держава та регіони. Серія: Право. 2007. № 1. С.43-47.
10. Дубинин Н.П., Карпец И.И., Кудрявцев В.Н. Генетика, поведение, ответственность (О природе антиобщественных поступков их предупреждения). М., 1989. С. 12-35; 179-288.
10. Дунаєва Т.Є. Кримінологічна характеристика особи злочинця, що вчинив службову недбалість. Питання боротьби зі злочинністю. 2007. Вип. 13. С. 220-225.
11. Зелинский А.Г. Осознаваемое и неосознаваемое в преступном поведении. Харьков, 1986. 166 с.
12. Криминальная мотивация / Отв. ред В.Н.Кудрявцев. М., 1986. С. 44-250.
13. Козлюк Л.Г. Проблеми визначення поняття особистості злочинця у сучасній кримінологічній науці. Держава і право. 2007. Вип. 38. С. 604-610.
14. Колб О. Неналежне вивчення особи злочинця – одна з детермінант вчинення злочинів у місцях позбавлення волі. Юридична Україна. 2005. № 3. – С.69-72.
15. Лазаренко В. Кримінологічна характеристика особи працівника кримінально-виконавчої установи, який вчиняє злочини у сфері службової діяльності. Підприємництво, господарство і право. 2008. № 1. С. 88-92.
16. Личность преступника / Под ред. В.Н. Кудрявцева. М., 1975. 270 с.
17. Лень В. Психіка людини: питання норми і відхилень. Соціально-правовий та кримінологічний аспекти. Прокуратура Людина Держава. 2005. № 2. С. 83-87.
18. Механизм преступного поведения. М., 1981. С. 19-29.
19. Митрофанов І. Кримінологічні аспекти поняття особи наркозалежного злочинця. Юридична Україна. 2007. № 9. С. 86.
20. Познышев О.В. Криминальная психология: преступные типы; О психологическом исследовании личности как субъекта поведения вообще и об изучении личности преступника в частности. М.: ИНФРА-М, 2007. 300 с.
21. Свирин Ю. Биологический (генетический) фактор как одно из условий преступного поведения. РЮ. 1996. № 12.
22. Томчук І.О. Кримінологічна характеристика особи хабародавця // Часопис кївського університету права. 2008. № 2. С. 236.
23. Турлова Ю.А. Кримінологічна характеристика особи злочинця – браконьєра. Судова апеляція. 2010. № 2(19). С. 130-135.
24. Туркот М. Кримінологічна характеристика особистості суб'єкта злочину, передбаченого ст. 423 Кримінального кодексу України. Вісник прокуратури. 2008. № 2. С. 57.

25. Федоренко Д. Кримінологічна характеристика особи злочинця у надвеликому промисловому місті. Вісник Академії правових наук України. 2000. № 4. С. 145-155.

26. Фіалка М. Кримінологічні риси особи, яка вчиняє злочинне діяння, пов'язане з підrobкою документа та його використанням. Підприємництво, господарство і право. 2006. № 10. С. 96.

Змістовний модуль II Кримінологічна характеристика та попередження окремих видів злочинності

Тема 4. Кримінологічна характеристика жертви кримінального правопорушення. Роль віктимної поведінки у механізмі злочинної поведінки

2 години

Питання

1. Поняття віктимології та її наукової основи.
2. Поняття потерпілого. Класифікація потерпілих від кримінального правопорушення.
3. Конкретна життєва ситуація, її значення у віктимології.
4. Проблема суїциду на сучасному етапі.

Основні поняття

Віктимологія, віктимізація, віктимність, кримінальна віктимологія, жертва злочину, віктимологічна політика, віктимологічна профілактика, стан віктимності, суїцид, суїцидальна поведінка

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Розкрийте поняття «фактори злочинності» і наведіть їх класифікацію
2. Дайте визначення поняття віктимності та віктимізації.
3. Розкрийте роль потерпілого при скоєнні конкретного злочину.
4. Визначте поняття та механізм суїцидальної поведінки.

Практичне завдання

1. Розробити рекомендації для зменшення небезпеки стати жертвою насильницьких злочинів під час сімейно-побутових конфліктів
2. Розробити рекомендації для зниження рівня небезпеки стати жертвою насильницьких злочинів з хуліганських чи корисливих спонукань

Теми есе (рефератів)

1. Зв'язок «злочинець – жертва» як відношення, ситуація, становище.
2. Проблеми суїциду в Україні та інших державах.

3. Умови формування криміногенної спрямованості особистості та їх роль у вчиненні злочину.
4. Віктимологічний аспект злочинної поведінки.
5. Обставини суб'єктивного та об'єктивного характеру, що впливають на віктимність жертв злочину

Рекомендована література

1. Кримінально-процесуальний кодекс України від 12 квітня 2012 р., зі змінами і доповненнями URL: zakon.rada.gov.ua
2. Джужа О. М. Віктимологічні засади боротьби зі злочинами, що вчиняються в установах виконання покарань України : навч. посіб. / О. М. Джужа, ред. В. В. Коваленко, О. Г. Колб та ін.; МОН України, КНУВС, ун-т сучасних знань. Хмельницький : Хм. ЦНП, 2012. 171 с.
3. Гришко О. До проблем віктимності осіб похилого віку при вчиненні проти них злочинів. Підприємництво, господарство і право. К., 2007. № 1. С. 105–109.
4. Денисова Т. Запобігання злочинам як одна з пріоритетних функцій кримінального покарання. Право України. 2009. № 7. С. 66.
5. Кримінологія: Загальна та Особлива частини : [підручник] / І. М. Даньшин, В. В. Голіна, М. Ю. Валуйська та ін. ; за заг. ред. В. В. Голіни. 2-ге вид., перероб. і доп. Х. : Право, 2009. 288 с.
6. Кримінологія: Спеціалізований курс лекцій зі схемами: Загальна та Особлива частини : [навчальний посібник] / За заг. ред. О. М. Джужи. К. : Атіка, 2001. 381 с.
7. Кримінологія і профілактика злочинів : Курс лекцій : У 2-х кн. Особлива частина / Ю. В. Александров, А. П. Гаврилишин, О. М. Джужа та ін. / За заг. ред. О. М. Джужи. К. : Національна академія внутрішніх справ України, 2000. 295 с.
8. Кримінологія. Особлива частина: [навчальний посібник для студентів юридичних спеціальностей вищих закладів освіти] // М. Даньшин, В. В. Голіна, О. Г. Кальман; За ред. М. Даньшина. Харків : Право, 1999. 235 с.

Тема 5. Кримінологічна характеристика попередження насильницьких кримінальних правопорушень.

2 години

Питання

1. Поняття та загальна характеристика насильницьких кримінальних правопорушень.
2. Причини та умови насильницьких кримінальних правопорушень.
3. Запобігання вчиненню насильницьких кримінальних правопорушень.
4. Особа злочинця, який вчиняє насильницькі злочини (кримінологічна

характеристика).

5. Кримінологічна характеристика жертв насильницьких кримінальних правопорушень.

Основні поняття

Насильницька злочинність, психічне та фізичне насильство, особа потерпілого від насильницьких злочинів, злочинець-насильник, суспільно небезпечний спосіб, суспільно-небезпечні засоби досягнення мети, насильницькі кримінальні правопорушення, вбивства, тяжкі тілесні ушкодження, зґвалтування, доведення до самогубства, катування, розбій, бандитизм, вимагання.

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Якими є особливості кількісно-якісних показників насильницької злочинності в Україні за останні роки?

2. Назвіть структурні риси особи насильницького злочинця.

3. Обґрунтуйте класифікацію насильницьких кримінальних правопорушень залежно від характеру міжособистісних відносин між злочинцем і потерпілим.

4. Які заходи, на ваш погляд, можуть бути найбільш результативними у запобіганні насильницьким злочинам проти життя та здоров'я особи?

Практичне завдання

1. Визначте особливості насильницьких кримінальних правопорушень, учинених у співучасті.

2. З'ясуйте особливості криміногенних ситуацій, які детермінують вчинення насильницьких кримінальних правопорушень.

3. Дайте характеристику змісту та особливостям профілактики насильницьких злочинів у сфері сімейно-побутових стосунків.

4. Виходячи з того, що на сьогодні відсутня єдина точка зору з приводу визначення кола насильницьких кримінальних правопорушень, обґрунтуйте власне бачення цієї проблеми з наведенням відповідних доказових аргументів.

5. Якими основними ознаками характеризуються насильницькі кримінальні правопорушення, що дає змогу виділити їх в окрему групу? Назвіть їх і розкрийте зміст.

Теми есе (рефератів)

1. Групова насильницька злочинність та заходи щодо запобігання їй.

2. Характеристика насильницьких кримінальних правопорушень у сімейно-побутовій сфері.

3. Насильницька злочинність неповнолітніх.

Рекомендована література

1. Голіна В.В., Головкін Б.М. Кримінологія: Загальна та Особлива частини : підручник/ В.В. Голіна, Б.М. Головкін, М.Ю. Валуйська, О.В. Лисодєд та ін.; за ред. В.В. Голіни і Б.М. Головкіна. – Х.: Право, 2014. 513 с
2. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика. У 3-х кн. Кн. 2. Кримінологічна характеристика та запобігання вчинення окремих видів злочинів. К.: Ін Юре, 2007. 705 с.
3. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика. У 3-х кн. Кн. 3. Практична кримінологія. - К.: Ін Юре, 2008. 317 с.
4. Ігнатов О. Мотивація насильницьких злочинів, що вчиняються працівниками ОВС. Право України. 2008. № 4. С. 56.
5. Ігнатов О. М. Попередження насильницьких злочинів, що вчиняються працівниками органів внутрішніх справ України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.08). Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К., 2007. 20 с.
6. Кальман А. Г. Понятийный аппарат современной криминологии (терминологический словарь) / А. Г. Кальман, И. А. Христич / Ин-т изучения проблем преступности. Акад. правових наук України. Х. : Новасофт, 2005. 271 с.
7. Коноваленко О. О. Корисливо-насильницькі злочини проти власності: їх кількісно-якісний аналіз. Право України. 2006. № 2. С. 70–73.
8. Коноваленко О. Особа злочинця корисливо-насильницької спрямованості: кримінологічна характеристика і типологія. Право України. 2006. № 4. С. 75–78.
9. Коноваленко О. Рівень і тенденції корисливо-насильницьких злочинів проти приватної власності. Право України. 2007. № 2. С. 78–82.
10. Корж В. П. Методика расследования экономических преступлений, совершаемых организованными группами, преступными организациями: Руководство для следователей : [научно-практическое пособие] / В. П. Корж ; Нац. ун-т вн. дел. Х. : Лицей, 2002. 279 с.
11. Кримінологія : Навчально-методичний посібник / [В.М. Дрьомін, Ж.В. Мандриченко, Т.В. Мельничук та ін.] – Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2015. 144 с.
12. Кримінологія: Підручник / За заг. ред. Л. С. Сміяна, Ю. В. Нікітіна. – К.: Національна академія управління, 2010 – 496 с.
13. Кримінологія : [/ О.С. Стеблинська. К. : Ін-т крим.-викон. служби, 2014. 126 с.
14. Кримінологія. Навчальний посібник. Джужа О.М., Василевич В.В., Іванов Ю.Ф., Опанасенко П.М., Пшеничний В.Г., Сюравич В.Г. навч. посіб. - К.: Вид. ПАЛИВОДА А. В. , 2006. 264 с.
15. Круміна М. Кримінологічна характеристика особи, яка вчиняє вбивства і тілесні ушкодження з необережності. Право України. 2006. № 2. С. 78.

16. Кулик О. Кримінологічний аналіз злочинності в Україні: напрями вдосконалення методології та методики. Право України. 2009. № 7. С. 52.

Змістовний модуль III
Кримінологічна характеристика корисливої та організованої злочинності.

Тема 6. Кримінологічна характеристика та попередження корисливої злочинності

2 години

Питання

1. Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти власності.
2. Стан, рівень, структура, характер і динаміка крадіжок, грабежів, шахрайства, розбоїв, вимагань.
3. Характеристика осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення проти власності.
4. Причини та умови вчинення кримінальних правопорушень проти власності.
5. Особливості особи і поведінка потерпілих від цих кримінальних правопорушень.
6. Основні напрями попередження кримінальних правопорушень проти власності.

Основні поняття

Загально-кримінальна корислива злочинність, кримінальні правопорушення проти власності, корисливий мотив, власність, форми власності, загально-соціальні та спеціально-кримінологічні заходи запобігання, індивідуальне майно громадян, особа злочинця-шахрая, особа злочинця-розкрадача (державного або індивідуального майна).

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Надайте кримінологічну характеристику кримінальних правопорушень проти власності.
2. Проведіть класифікацію корисливої злочинності.
3. З'ясуйте стан, рівень, структуру, характер та динаміку крадіжок, грабежів, шахрайства, розбоїв, вимагань в Україні.
4. Розкрийте особливості кримінологічної характеристики осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення проти власності.
5. З'ясуйте причини та умови вчинення кримінальних правопорушень проти власності.

6. Визначте основні напрями кримінологічного попередження загально-кримінальної корисливої злочинності.

Практичне завдання

1. Особливості поведінки потерпілих від кримінальних правопорушень проти власності.

2. Визначте нормативно-правову основу попередження загально-кримінальної корисливої злочинності.

3. Зміст та особливості роботи органів внутрішніх справ щодо профілактики загально-кримінальної корисливої злочинності.

4. Чим відрізняється загально-кримінальна корислива злочинність розвинутих держав від злочинності держав, що розвиваються?

Теми есе (рефератів)

1. Кримінологічна характеристика особи злочинця-розкрадача.
2. Актуальні проблеми протидії корисливій злочинності в Україні.
3. Запобігання злочинам у банківсько-кредитній сфері.

Рекомендована література

1. Голіна В.В., Головкін Б.М. Кримінологія: Загальна та Особлива частини : підручник/ В.В. Голіна, Б.М. Головкін, М.Ю. Валуйська, О.В. Лисодед та ін.; за ред. В.В. Голіни і Б.М. Головкіна. – Х.: Право, 2014. 513 с

2. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика. У 3-х кн. Кн. 1. Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. К.: Ін Юре, 2007. 424 с.

3. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика. У 3-х кн. Кн. 2. Кримінологічна характеристика та запобігання вчинення окремих видів злочинів. К.: Ін Юре, 2007. 705 с.

4. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика. У 3-х кн. Кн. 3. Практична кримінологія. К.: Ін Юре, 2008. 317 с.

5. Кримінологія : Навчально-методичний посібник / [В.М. Дрьомін, Ж.В. Мандриченко, Т.В. Мельничук та ін.]. Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2015. 144 с.

6. Кримінологія: Підручник / За заг. ред. Л. С. Сміяна, Ю. В. Нікітіна. – К.: Національна академія управління, 2010. 496 с.

7. Кримінологія : [навч. посіб.] / О.С. Стеблинська. К. : Ін-т крим.-викон. служби, 2014. 126 с.

8. Кримінологія. Навчальний посібник. Джужа О.М., Василевич В.В., Іванов Ю.Ф., Опанасенко П.М., Пшеничний В.Г., Сюравич В.Г. навч. посіб. - К.: Вид. ПАЛИВОДА А. В. , 2006. 264 с.

Тема 7. Кримінологічна характеристика попередження організованої злочинності

2 години

Питання

1. Кримінологічна характеристика організованої злочинності.
2. Види організованої злочинності.
3. Співвідношення категорій «організована злочинність», «злочинна організація», «організована злочинна група».
4. Детермінанти організованої злочинності.
5. Протидія організованій злочинності.

Основні поняття

Організована злочинність, форми організованості, організована група, банда, злочинна організація (мафія), злочинне співтовариство, ознаки організованої злочинності, розподіл ролей, ієрархічність в організованій групі, транснаціональний характер діяльності, сфери діяльності організованої злочинної групи, запобігання організованій злочинності, детермінанти організованої злочинності

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Дайте визначення поняттю організованої злочинності.
2. Наведіть показники кримінологічної характеристики організованої злочинності в Україні.
3. Які фактори детермінують організовану злочинність у нашій країні?
4. Охарактеризуйте мету діяльності з запобігання організованої злочинності.
5. Якими є актуальні кроки міжнародної спільноти в боротьбі з транснаціональною організованою злочинністю? Перелікуйте конкретні рекомендації з цього приводу.
6. Розкрийте особливості кримінологічної характеристики злочинця у складі організованого злочинного формування.
7. З'ясуйте причини та умови організованої злочинності.
8. Розкрийте основні напрями кримінологічного попередження організованої злочинності.

Практичне завдання

1. З'ясуйте особливості кримінологічної характеристики особи співучасника злочину у складі організованих злочинних формувань.
2. Визначте нормативно-правову основу попередження організованої злочинності.
3. Надайте характеристику змісту профілактичних заходів у сфері запобігання організованій злочинності.

4. Як відіб'ється на функціонуванні організованої злочинної групи:
- а) арешт декількох бойовиків;
 - б) арешт керівника середньої ланки;
 - в) арешт одного з керівників;
 - г) зміна законодавства, що створить суттєві перешкоди для протизаконного отримання прибутків;
 - д) зміна законодавства, що створить суттєві перешкоди для «відмивання» грошей?

Теми есе (рефератів)

1. Кримінологічна характеристика організованої злочинності.
2. Співвідношення організованої злочинності з професійною злочинністю.
3. Форми і методи діяльності ОВС у протидії організованій злочинності.

Рекомендована література

1. Антонян Ю.М., Пахомов В.Д. Организованная преступность и борьба с ней. Советское государство и право. 1989. № 7. С. 65-73.
2. Гуров А.И. Профессиональная преступность: прошлое и современность. М., 1990. С. 189-216.
3. Годунов И.В. Энциклопедия противодействия организованной преступности. М.: Наука, 2006. 790 с.
4. Гончаренко В.Г., Туркевич І.К. Деякі проблемні питання боротьби з організованою злочинністю / Проблема боротьби з корупцією та організованою злочинністю Аналітичні розробки, пропозиції наукових та практичних працівників. Том 7. Київ, 1998. С. 95-99.
5. Єфремов С. Поняття організованої злочинності. Право України. 2002. № 9. С. 89 – 91.
6. Єфремов С. Організованість у злочинності та рівні організованої злочинності. Право України. 2003. № 1. С. 58-62.
7. Єфремов С. О. Організоване злочинне угруповання та його ознаки // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика): Науково-практичний журнал. К., 2001. № 4. С. 217-225.
8. Єфремов С. Криміналізація організованої злочинної діяльності у чинному Кримінальному кодексі України. Право України. 2003. № 9. С. 95-99.
9. Жаровська Г.П. Кримінологічна характеристика функціональної ролі посібника у злочині. Науковий вісник Чернівецького університету: Правознавство. Збірник наукових праць. 2007. Вип. 385. С. 118-123.
10. Закалюк А., Томкіна О. Запобігання корупції та іншій недоброчесності у судочинстві як кримінологічна проблема. Право України. 2008. № 5. С. 61.
11. Кваша О.О. Організатор злочину. Кримінально-правове та

кримінологічне дослідження. Київ: Ін-т держави і права НАН України, 2003. – 214 с.

12. Корнієнко М.В. Організована злочинність в Україні: сучасний стан, кримінологічна характеристика, заходи протидії. К.: Фонд Юр науки АПС, 2004. 299 с.

13. Костенко О.М. Соціопатична особа і концепція ексцесу у кримінології. Часопис київського університету права. 2008. № 4. С. 196-201.

14. Корупція: региональные и отраслевые тенденции: Сб. науч. статей Под ред. М.Ф. Орзиха, В.Н. Дремина. Одесса, 2003. 240 с.

15. Мельник М.І. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії: монографія. К.: Атіка, 2001. 304 с.

16. Мірошник Ю.П. Організаційно-правові проблеми боротьби з організованою злочинністю в Україні // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика) : Науково-практичний журнал. К., 2005. № 11. С. 15-21.

17. Основы борьбы с организованной преступностью. Монография / Под ред. В.С.Овчинского, В.Е.Эминова, Н.П.Яблокова. М.: «ИНФРА-М», 1996. 400 с.

18. Правовые проблемы противодействия организованной преступности (сборник науч. ст.). Одесская национальная юридическая академия. Одесса: Феникс, 2005. 283 с.

19. Правові основи боротьби з тероризмом: Збірник документів // Упоряд. Крутов В.В. К.: СБУ, 2006. 518 с.

20. Правовые проблемы противодействия организованной преступности (сб. науч. ст.). Одесса: Феникс, 2005. 283 с.

21. Протидія організованій злочинності у сфері торгівлі людьми / Батиргареева В.С., Борисов В.І., Гармаш Д.О. Харків: Одиссей, 2005. 287 с.

22. Расюк Е. Поняття та кримінологічна характеристика організованої злочинності. Підприємництво, господарство і право. 2010. № 7. С.147.

23. Скулиш Є.Д. Кримінологічна характеристика корупції в Україні на сучасному етапі. Науковий вісник Чернівецького університету. Вип. 474: Правознавство. Збірник наукових праць. 2008. С.110-114.

24. Томкіна О. Сфери та засоби запобігання корупції та іншій недоброчесності суддів: потреби науково-кримінологічного визначення // Право України. 2009. № 7. С. 73-77.

25. Філіппов С.О. Кримінологічні аспекти реалізації антикорупційної політики у державній прикордонній службі України. Митна справа. 2010. № 4. С. 45.

26. Фріс П. Питання кримінально-правової політики у сфері боротьби з організованою злочинністю. Право України. 2004. № 12. с.101-104.

27. Шостко О. Визначення поняття «організована злочинність» у зарубіжній кримінології. Вісник Академії правових наук. 2006. № 1(44). С.180-190.

28. Шостко О.Ю., Дзюба Ю.П. Антикорупційна політика держави: кримінально-правові та кримінологічні аспекти // Питання боротьби зі злочинністю. Вип. 21. 2011. 60 с.